

**Wspólne oświadczenie ministrów spraw zagranicznych
Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec**

**z okazji 25. rocznicy podpisania Traktatu
między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec
o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy**

25 Jahre gute
Nachbarschaft
25 lat dobrego
sąsiedztwa

25 lat dobrego sąsiedztwa i przyjaznej współpracy

Polska i Niemcy są dzisiaj, 25 lat po podpisaniu 17 czerwca 1991 roku Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, dobrymi sąsiadami i bliskimi partnerami. Traktat ten, wraz z Traktatem o potwierdzeniu istniejącej granicy z 1990 r. i stał się podstawą wzajemnego zaufania i zbliżenia obywateli obydwu naszych krajów i tym samym fundamentem naszych stosunków w przyszłości. Stworzył ramy wszechstronnej współpracy na wszystkich płaszczyznach: politycznej, gospodarczej, kulturalnej i społecznej. Prezydenci naszych państw obchodzili uroczyste 25. rocznicę podpisania Traktatu w czasie wzajemnych wizyt 16 i 17 czerwca. Forum Polsko-Niemieckie 19 kwietnia w Warszawie pokazało, że jest ważną płaszczyzną dialogu w czasach poważnych wyzwań, wobec których stanęła dziś Europa.

Dzisiejsze polsko-niemieckie konsultacje międzyrządowe są wyrazem woli obydwu rządów do kontynuacji intensywnego partnerskiego dialogu we wszystkich kwestiach bilateralnych, europejskich i międzynarodowych. Nadal chcemy udzielać pełnego wsparcia działalności polskich i niemieckich organizacji promujących **kulturę i oświatę** w obu naszych krajach. Nieoceniony wkład w pogłębianie polsko-niemieckich relacji wnoszą instytucje działające w ramach społeczeństwa obywatelskiego, jak Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Niemiecki Instytut Spraw Polskich (Deutsches Polen-Institut), Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera w Halle/Jenie, Polsko-Niemiecka Fundacja na Rzecz Nauki oraz liczne towarzystwa polsko-niemieckie. W roku jubileuszowym zaobserwowaliśmy to przy licznych okazjach. Dobrze rozwija się również dzień polsko-niemiecki dla uczniów po obydwu stronach granicy.

Mniejszość niemiecka w Polsce oraz mieszkający w Niemczech Polacy i osoby polskiego pochodzenia pozostają ważnymi uczestnikami dialogu między społeczeństwami obu krajów. Rządy obydwu krajów powinny dążyć do tego, aby obydwie grupy traktowane i wspierane były tak, jak przewiduje to Traktat, zwłaszcza w dziedzinie nauki języka. Powołany w 2010 roku przez Rządy obydwu krajów **Okragły Stół** wspierający interesy tych grup pozwolił zainicjować nowe cenne projekty realizowane w duchu zobowiązań wynikających z Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy. Pragniemy, aby sytuacja mniejszości

niemieckiej w Polsce oraz mieszkających w Niemczech Polaków i osób pochodzenia polskiego pozostawała w dalszym ciągu w kręgu szczególnego zainteresowania obu Rządów.

Na mocy Traktatu ustanowiona została, fundowana przez ministrów spraw zagranicznych obydwu krajów **Nagroda Polsko-Niemiecka** będąca „nagrodą za szczególne zasługi dla stosunków polsko-niemieckich”. Pragniemy wyrazić oczekiwanie, że Komitet Nagrody w swoim przyszłym składzie przy jej przyznawaniu w większym niż dotychczas stopniu będzie uwzględniał zaangażowanie ludzi młodych oraz inicjatywy zorientowane na przyszłość.

Uzgodniliśmy, że wykorzystamy 25. rocznicę polsko-niemieckiego Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, aby także wspólnie zmierzyć się z wyzwaniem stojącymi przed Europą. **Polsko-Niemiecka Grupa Refleksyjna**, która zebrała się na posiedzeniu inauguracyjnym 17 czerwca w obecności obydwu prezydentów będzie analizować międzynarodowy kontekst stosunków niemiecko-polskich w wymiarze europejskim i globalnym i pracować będzie nad znalezieniem wspólnych odpowiedzi na istniejące wyzwania.

Uzgodniliśmy, że w czasie spotkania ministrów spraw zagranicznych, które odbędzie się 28/29 sierpnia w Weimarze i Berlinie z okazji 25. rocznicy powstania **Trójkąta Weimarskiego**, nadamy temu formatowi nowy impuls, wykorzystując innowacyjne formuły i przyczyniając się w ten sposób wspólnie z naszymi francuskimi przyjaciółmi do kształtowania przyszłości Europy. Z zadowoleniem przyjmujemy liczne spotkania na szczeblu ministrów w formule Trójkąta Weimarskiego, które odbyły się już w 2016 roku.

Gospodarka jest podporą współpracy obydwu krajów w ramach rynku wewnętrznego Unii. Polsko-niemieckie stosunki gospodarcze w ostatnich 25 latach rozwijały się dynamicznie. Od podpisania Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy obroty handlowe zwiększyły się dwunastokrotnie, z ośmiu do 96 miliardów euro. W 2016 roku przekroczyliśmy prawdopodobnie po raz pierwszy kwotę 100 miliardów euro. W tym okresie Polska z siedemnastej pozycji pośród wszystkich partnerów handlowych Niemiec na świecie przesunęła się na siódme miejsce, a w Europie na miejsce piąte. Skumulowana wartość niemieckich inwestycji bezpośrednich wyniosła 28 miliardów euro, przyczyniając się do utworzenia około 300 tysięcy miejsc pracy. Tym samym Niemcy znajdują się na czele zagranicznych inwestorów i pracodawców w Polsce. W Niemczech zarejestrowanych jest ponad 1.700 polskich przedsiębiorstw. Z zadowoleniem przyjmujemy inicjatywy takie jak Polsko-Niemiecki Kongres Gospodarczy, na którym 16 czerwca spotkali się w obecności ministrów gospodarki obydwu krajów polscy i niemieccy przedsiębiorcy.

Współpraca w dziedzinie **nauki i edukacji** ma szczególne znaczenie dla przyszłości naszych stosunków bilateralnych. Z zadowoleniem przyjmujemy inicjatywy polegające na tworzeniu wspólnych wydziałów uniwersyteckich, czego ostatnio podjęły się Uniwersytet Europejski Viadrina i Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Szczególnie ważne jest dla nas także, aby w ramach nauczania historii uwrażliwić młodych ludzi na istotne doświadczenia historyczne sąsiada. Podręczniki szkolne kształtują i przekazują wartości, wiedzę oraz kompetencje. Przedstawiliśmy dzisiaj opinii publicznej pierwszy tom polsko-niemieckiego **podręcznika do nauczania historii** „Europa – nasza historia“. Nad czterotomowym podręcznikiem, który przedstawia historię Europy z polskiej i niemieckiej perspektywy,

pracowali od 2008 roku historycy, metodycy oraz wydawnictwa z obydwu krajów. Z zadowoleniem przyjmujemy kontynuację tego wspólnego projektu oraz starania o umożliwienie korzystania z podręcznika w szerokim zakresie w szkołach, tak, aby można było w pełni czerpać korzyści z realizacji tego projektu.

Współpraca transgraniczna w szczególności sposób przyczynia się do pogłębiania współpracy regionów, zwłaszcza w takich dziedzinach jak transport, infrastruktura, młodzież, bezpieczeństwo oraz nauka języka. Tegoroczne spotkanie polsko-niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej 3 czerwca w Poczdamie udowodniło jej istotną rolę w budowaniu więzi społecznych na poziomie samorządowym i regionalnym przy współudziale stolic obydwu krajów. Z zadowoleniem przyjmujemy, że po zmianie rządu w Polsce podjęli pracę **koordynatorzy** współpracy przygranicznej i regionalnej wzgl. współpracy międzyspołecznej i przygranicznej i w czasie dzisiejszych konsultacji międzyrządowych zaprezentowali jej pierwsze wyniki.

Niemcy i Polska w Europie i na świecie – odpowiedzialność za bezpieczeństwo, stabilność i dobrobyt

Europa stoi dzisiaj przed największym od czasów zimnej wojny wyzwaniem w dziedzinie polityki bezpieczeństwa. 25 lat po wielkich, pokojowych przemianach politycznych na naszym kontynencie jesteśmy dziś konfrontowani z pogorszeniem sytuacji bezpieczeństwa zarówno w państwach sąsiadujących z nami na wschodzie jak i na południu. Poprzez łamiącą prawo międzynarodowe aneksję Krymu oraz destabilizację Ukrainy Wschodniej został podważony europejski ład bezpieczeństwa. **NATO** zareagowało jednomyślnie i stanowczo: Niemcy i Polska wnoszą znaczący, wspólny wkład w proces adaptacyjny Sojuszu. Polega on na: nadaniu Wielonarodowemu Korpusowi Północno-Wschodniemu w Szczecinie (którego trzon stanowią Niemcy, Polska oraz Dania) nowej, ambitniejszej roli regionalnej kwatery głównej wysokiej gotowości o specjalnym profilu w zakresie obrony kolektywnej; wzmożonych ćwiczeniach w Europie Północno-Wschodniej oraz przejęciu funkcji tzw. państwa ramowego dla nowych sił sojuszniczych szybkiego reagowania VJTF, tzw. szpiccy. Niemcy będą dowodziły szpicą w roku 2019, Polska rok później. Ze szczytu NATO, który odbędzie się w przyszłym miesiącu w Warszawie, wysłany zostanie sygnał stanowczości i jedności, a także gotowości do dialogu. Opowiemy się za wiarygodną obroną i odstraszaniem poprzez wzmocnioną wysuniętą obecność wojskową oraz za konstruktywnym dialogiem z Rosją w ramach organizacji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na naszym kontynencie, w tym w ramach Rady NATO-Rosja. Polska i Niemcy wspierają również tzw. koncepcję „NATO 360°” oraz ukierunkowane na potrzeby wzmocnienie państw partnerskich, tak by mogły one same lepiej troszczyć się o swoje bezpieczeństwo.

Wizja wspólnego bezpieczeństwa na całym obszarze **OBWE**, którą państwa członkowskie tej organizacji potwierdziły ponownie w deklaracji przyjętej na szczycie w Astanie w 2010 roku, pozostaje naszym wspólnym celem. Wyzwania dla wspólnego bezpieczeństwa leżą w obszarze działania wszystkich trzech wymiarów OBWE. Odpowiedzi należy zatem szukać we wszystkich aspektach szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Jesteśmy zgodni co do tego, że należy zachować wspólnie przyjęte zasady i zobowiązania, na których opiera się ta organizacja. Wspólnie poszukujemy sposobów odnowienia zaufania w Europie, w tym pełnej implementacji i rozbudowy środków budowy zaufania i bezpieczeństwa. W ten sposób chcemy przyczynić się do wzrostu zaufania i bezpieczeństwa, rozwoju dialogu i przewidywalności. OBWE jest tu najbardziej odpowiednim forum, łączącym w sobie różne

wymiary bezpieczeństwa, posiadającym bogate doświadczenie i instrumenty oraz obejmującym prawie wszystkich członków przestrzeni euroatlantyckiej. Zgodność stanowisk Polski i Niemiec w tym zakresie została ponownie potwierdzona podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych naszych państw z dyrektorem Michaeliem G. Linkiem i pracownikami Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE z siedzibą w Warszawie (ODIHR) w dniu 19 kwietnia 2016 r. z okazji przypadającej w tym roku 25. rocznicy działalności Biura – największej niezależnej instytucji OBWE. Wysoko oceniamy rolę ODIHR na polu promowania demokracji, praworządności, praw człowieka i niedyskryminacji, w szczególności organizowane przez Biuro obserwacje wyborów. Dostrzegamy także wielkie znaczenie organizowanego corocznie w Warszawie Spotkania Przeglądowego Wymiaru Ludzkiego (HDIM) – największej konferencji w regionie poświęconej demokracji i prawom człowieka.

Unia Europejska jest dziś skonfrontowana z szeregiem bezprecedensowych wyzwań dla swojego bezpieczeństwa. Jesteśmy zgodni, że aby skutecznie stawić im czoła niezbędne jest wspólne zdeterminowane zaangażowanie Unii i jej państw członkowskich tak we wschodnim, jak i w południowym wymiarze sąsiedztwa. Skala wyzwań, z którymi musimy się zmierzyć wymaga wspólnego działania z innymi aktorami. Współpraca między Unią Europejską i NATO, ale także współdziałanie z Organizacją Narodów Zjednoczonych, OBWE, Radą Europy, Unią Afrykańską oraz państwami trzecimi, zwłaszcza wschodnimi i południowymi sąsiadami Unii, będzie głównym elementem kompleksowego i skoordynowanego zaangażowania Unii Europejskiej na rzecz bezpiecznego i stabilnego sąsiedztwa. Polska i Niemcy będą podejmować działania, aby Europa stawiała skutecznie czoła wyzwaniom w zakresie bezpieczeństwa ze wschodu i południa, wykorzystując wszechstronną gamę instrumentów będących w dyspozycji Unii Europejskiej oraz współpracując z partnerami.

Potwierdzamy nasze zaangażowanie na rzecz umocnienia i rozwijania **Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony** Unii Europejskiej (WPBiO) – w myśl wspólnych postanowień Rady Europejskiej z grudnia 2013 roku oraz z czerwca 2015 roku, oraz zgodnie ze wspólnym pismem ministrów spraw zagranicznych i obrony Francji, Niemiec i Polski skierowanym do Wysokiej Przedstawiciel z 30 marca 2015 roku. Kontynuujemy zaangażowanie na rzecz skutecznej, bardziej widocznej i zdolnej do realizacji wytyczonych zadań Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, oraz w tym celu dalszego rozwoju zarówno cywilnych jak i wojskowych zdolności.

Zjawiska terroryzmu i destabilizacja sąsiedztwa stawiają Europę w obliczu ogromnych wyzwań związanych z usuwaniem ich przyczyn, osiągnięciem stabilności i zrównoważonego rozwoju. Polska i Niemcy będą się do tego przyczyniać zarówno poprzez aktywny udział w Globalnej Koalicji do walki z Daesh, jak też projekty pomocy humanitarnej i rozwojowej. Szczególną troskę kierujemy w stronę naszych południowych sąsiadów. Jak długo panować tam będą wojna i przemoc, tak długo będą one źródłem nieuregulowanych ruchów migracyjnych i związanego z tym cierpienia ludzi. Będziemy zatem nadal wytrwale pracować nad tym, by zakończyć wojnę domową w Syrii oraz ustabilizować sytuację w Libii, tak aby cierpienia ludności cywilnej mogły się skończyć. Za celową uważamy również kontynuację zainicjowanych latem ubiegłego roku bilateralnych konsultacji nt. aktualnej sytuacji w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie.

Kryzys uchodźczy pozostaje jednym z najważniejszych wyzwań dla Europy. Jesteśmy zgodni co do tego, że w tej zasadniczej kwestii Europa nie może dać się podzielić. Dojście do porozumienia z Turcją oraz prace nad utworzeniem Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej uważamy za istotne kroki. Równie istotne jest wzmocnienie zewnętrznego wymiaru polityki migracyjnej. Mając na uwadze, że prawdziwe przyczyny migracji leżą poza UE, zasadniczo przyjmujemy z zadowoleniem propozycje przedstawione w tym zakresie w Komunikacie Komisji ws. ustanowienia Nowych Ram Partnerstwa z krajami trzecimi w ramach Europejskiego Programu na rzecz Migracji z dn. 7 czerwca 2016 r. Dołożymy ze swej strony wszelkich starań, by wnieść wkład w realizację tych zamierzeń.

Ważnym elementem relacji polsko-niemieckich pozostaje **kształtowanie aktywnej europejskiej polityki wschodniej**. Polska i Niemcy angażują się na rzecz kontynuacji intensywnego dialogu z krajami Partnerstwa Wschodniego. Naszym celem jest wypracowanie instrumentów współdziałania w obszarze wschodniego sąsiedztwa zarówno w odniesieniu do państw stowarzyszonych z Unią Europejską – Gruzją, Mołdawią i Ukrainą, jak również wobec krajów, które poszukują odmiennej drogi dla intensyfikacji współpracy z UE – Armenii, Azerbejdżanu i Białorusi. Wspólnym priorytetem Polski i Niemiec w tym zakresie pozostaje zapewnienie stabilności, bezpieczeństwa i dobrobytu w Europie oraz stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju wielowymiarowej współpracy z naszymi wschodnimi partnerami. Obejmuje ona nie tylko współpracę gospodarczą i inwestycyjną, lecz także m. in. takie dziedziny jak: energia, ochrona środowiska, młodzież, oświata i badania naukowe a także dalsze ułatwianie wzajemnych kontaktów międzyludzkich.

Polska i Niemcy są zgodni co do tego, że **utrzymanie jedności Unii Europejskiej** ma kluczowe znaczenie zwłaszcza dla zażegnania konfliktu w Ukrainie Wschodniej, którego trwałe rozwiązanie musi być oparte na pełnym wykonaniu zobowiązań wynikających z porozumień mińskich, przestrzeganiu zasad prawa międzynarodowego oraz poszanowaniu suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy. Poszukując możliwości dla prowadzenia pragmatycznego dialogu ze stroną rosyjską opowiadamy się również za poszanowaniem integralności terytorialnej Gruzji i Republiki Mołdawii. W tym kontekście Polska i Niemcy będą podejmować wspólne wysiłki na rzecz wypracowania konstruktywnych relacji z Rosją, którą traktujemy jako znaczącego uczestnika stosunków międzynarodowych.

Jesteśmy zgodni co do tego, że **zmiany klimatyczne** stanowią globalne zagrożenie dla bezpieczeństwa i dobrobytu, w związku z czym także polityka zagraniczna musi i może przyczynić się do ich zwalczania. Będziemy aktywnie uczestniczyć w realizowaniu działań na rzecz dyplomacji klimatycznej i energetycznej 2016 i angażować się wewnątrz Unii Europejskiej na rzecz pełnej realizacji koncepcji Unii Energetycznej z uwzględnieniem wszystkich pięciu filarów. Jesteśmy zgodni, że Unia Europejska powinna energii oraz dążyć do dywersyfikacji źródeł, dróg i dostawców energii jako nadrzędnego celu Unii Energetycznej. Dążymy do szybkiej ratyfikacji przyjętego w Paryżu porozumienia klimatycznego, zarówno na szczeblu narodowym jak i unijnym. Także wśród naszych kolegów z innych krajów chcemy promować podjęcie w ich państwach działań zmierzających do szybkiej i ambitnej realizacji porozumienia. Wiemy przecież, że globalne ocieplenie musi zostać ograniczone do poziomu znacznie poniżej dwóch stopni, tak, by jego skutki dla ludzkości były przewidywalne w wymiarze polityki zagranicznej, gospodarczym, społecznym i ekologicznym.

Jesteśmy zgodni co do tego, że UE powinna koncentrować swoje wysiłki na działaniach przynoszących korzyści obywatelom i przedsiębiorcom we wszystkich państwach członkowskich UE. Będziemy zatem popierać realizowanie agendy pro-wzrostowej i podejmowanie inicjatyw na rzecz pogłębiania rynku wewnętrznego, w tym realizacji jego podstawowych swobód i eliminacji barier, które ograniczają korzyści płynące z rynku wewnętrznego. Będziemy również wspólnie pracować na rzecz wspierania innowacyjności gospodarki unijnej, szczególnie w kontekście inicjatyw służących budowie Jednolitego Rynku Cyfrowego.

Wyrażamy przekonanie, że obchodzona obecnie 25. rocznica podpisania Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy będzie dla stosunków polsko-niemieckich źródłem nowych, skierowanych na przyszłość impulsów i inspiracji, co przyczyni się do umocnienia naszego partnerstwa.